

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

D I R E C T O R : C I R U E C O N O M U

Licențiat în drept din Paris, Consilier la Înalta Curte de Casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România 40 lei
 6 luni 20
 3 luni 10
 Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni

*Apare de două ori pe săptămână
 sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația

București, CALEA RAHOVEI—5

Lângă Palatul Justiției

T E L E F O N № 16/98

S U M A R

Studiu penal asupra trecerii Administrațiunii închisorilor
 sub dependența Ministerului de Justiție, de d-l C. Rădulescu.

JURISPRUDENȚĂ:

Curtea de Casație, s. I: Stan Ionel cu Dumitru V. Jugănaru ș. a.;
 Idem, s. II: M. Ionescu ș. a., dați judecății pentru ultraj public
 contra bunelor moravuri;
 Idem, s. III: Ana M. Fuchs cu Ministerul de Finanțe;
 Curtea de apel din București, s. I: Colonel Gh. C. Văleanu cu
 Max Loebel;
 Tribunalul județului Covurlui, s. II: Ion C. Dimitrie cu Simion
 Vasilescu.

S T U D I U P E N A L

ASUPRA

TRECERII ADMINISTRAȚIUNII ÎNCHISORILOR

SUB

DEPENDINȚA MINISTERULUI DE JUSTIȚIE

Codul nostru de procedură criminală, prin art. 163, 193, 399, 583, 585, 590 și 592, încredințează urmărirea și sarcina de a veghea asupra executării pedepselor procurorilor, judecătorilor de instrucție și președinților Curții cu jurați.

Prin art. 2 din legea penitenciară, posteroară însă acestui cod, închisorile sunt puse sub autoritatea Ministerului de Interne, care le conduce și administrează prin Direcția generală a penitenciarelor.

Sub imperiul acestei legi dar, executarea de drept și de fapt a pedepsei și aplicarea regimului ei, aparține exclusiv, și de îndată ce condamnatul a fost încarcerat, Administrației penitenciare, deci Ministerului de Interne.

Rezultă dar că Ministerul de Justiție și magistratii însărcinați cu descoperirea, instruirea și represiunea culpabililor, sunt în totul desesizați, după condamnarea acestora, de orice autoritate, control sau supraveghere asupra administrării pedepsei ce ei pronunță, deși adevărata pedeapsă nu consistă în sentința care o înflige, ci în regimul și modul cum ea este administrată.

Această anomalie pe de o parte, părănd stranie ordinei logice și naturale a faptelor, face ca

opinia publică să persiste încă în credința că administrația închisorilor depinde de Ministerul de Justiție; iar pe de alta constituie un obstacol puternic progreselor ce ar fi trebuit realizate în administrarea și organizarea penitenciarelor și chiar al combaterii criminalității. Ea mai constituie un izvor nesecat de conflicte între cele două autorități, cari vatămă bunul mers al închisorilor și a fost și este cauza unor discuțiuni continue și aprinse între toți criminaliștii și penaliștii de marcă.

Discuțiunile la cari această chestiune a dat naștere la noi ca și în toate țările, tentativele încercate pentru a se trece Administrația închisorilor sub dependența Ministerului de Justiție, ca și realizarea ei în mai toate Statele civilizate, impune ca ea să fie cunoscută sub toate fețele și cu toate criticele ce i se fac.

Cu modul acesta se va învedera mai mult justificarea, foloasele și urgenta necesitate a realizării acestei reforme și la noi.

Origina și istoricul dependenței Administrațiunii penitenciare franceze

Fiindcă legea și regulamentele regimului nostru penitenciar sunt opera unui francez (Ferdinand Dodun des Perrières), inspirată în totul de legile, ordonanțele și decretele franceze în vigoare la 1874, este bine să cunoaștem mai întâiu istoricul acestei administrațiuni din acea țară.

Sub vechile monarhii ale Franței, închisorile aparțineau segniorilor, marilor personaje oficiale, și regilor, cari singuri aveau dreptul de înaltă justiție. Ele erau instalate de obicei în subsolurile adânci ale palatelor lor și consistau din mici celule obscure și insalubre. Cum nu există nici o unitate în jurisdicțiune, nu există nici o unitate în organizarea și administrarea lor. Fiecare segnior eră suveran și le conducea după bunul plac. Regele exercită o slabă supraveghere prin parlamentul și cancelarul său. Totuș, din cele

mai vechi timpuri, voința regilor Franței a fost de a conferi autorității judiciare controlul și direcțiunea închisorilor. Acest fapt rezultă și îl documentează și marea anchetă penitenciară, făcută la 1873 de către parlamentul francez, cu ocaziunea reformelor penitenciare, cum și din documentele existente.

Astfel, se constată că sub vechea monarhie între anii 1546 — 1560 regii Francisc I, Henric II, Francisc II și Carol IX, au dat o serie de ordonanțe și regulamente pentru ameliorarea și supravegherea de către magistrați a închisorilor și ospiciilor. La 1549 Henric II ordonă ca: „*președinții și consilierii de tribunale să viziteze închisorile de trei ori pe an și să întrebe pe prizonieri asupra duratei pedepsei și a cauzelor deținerii lor*“¹⁾.

Mai târziu Ludovic XIV, în August 1670, bazându-se pe legea «*De Custodia Reorum*» a Codului Teodosian, dădu o ordonanță criminală, prin care contopî în atribuțiunile magistraților nu numai controlul și supravegherea închisorilor, dar și chiar partea economică a administrațiunii lor. Astfel, la titlul XIII, *Despre închisori*, prin art. 2, prevede că: «*Judecătorii vor regulă drepturile aparținând temnicerilor și grefierilor pentru hrană, locuință, salariul lor, și pentru alimentele vândute deținuților, taxele de plătit temnicerilor etc., de cari se va face un tablou sau tarif, ce va fi expus în locul cel mai vizibil al închisorii și cel mai expus vederii deținuților*». Art. 18 prevede că: «*Prizonierii nu vor putea fi scoși din celule fără ordinul judecătorilor*»; art. 35 obligă pe: «*procurori de a vizita închisorile odată pe săptămână*»; iar art. 37: «*porunca judecătorilor de a informa și cerceta toate excesele, violențele, relele tratamente săvârșite asupra deținuților, cum și contravențiile la această ordonanță*». Tot judecătorii taxau redevența anuală ce închisorile seignoriale plăteau regelui și vegheau ca ele să nu fie instalate în rele condițiuni și mai jos de suprafața pământului.

Cu tot controlul magistraturii, această stare de lucruri cu abuzurile, maltratările și arbitrariul asupra deținuților se continuă cu cruzime până la Revoluția franceză, iar ordonanța lui Ludovic al XIV constituie ultima stare a legislațiunii penitenciare, anterioară acestei revoluțiuni. Adunarea Constituantă, răsturnând vechiul drept, redactă *Declarațiunea drepturilor omului și ale cetățeanului*. Prin art. 16 al acestei *Declarațiuni* se proclamă *principiul Suveranității naționale și acela al separațiunii puterilor în Stat*. Pe baza

acestor noi principii, Constituțiunea din 1791 creă cele trei puteri dominante: *puterea legislativă* care trebuie să voteze legile, *puterea judecătorească* care tranșază diferendele dintre particulari și hotărăște pedepsele ce aplică delincvenților, și *puterea executivă* care asigură executarea deciziunilor celorlalte puteri.

Ca consecință a acestor noi principii constituționale, executarea pedepselor și supravegherea închisorilor nu mai putea aparține autorității judiciare, și prin Decretul din 22 Decemvrie 1789-Ianuarie 1790, Administrația închisorilor a fost trecută în atribuțiunile corpurilor administrative, organe ale puterii executive.

Se subordonează chiar acțiunea și supravegherea procurorilor-generalii în totul administrațiunii, căci Decretul din 16-22 Septemvrie 1791, relativ la regulile comune închisorilor preventive și închisorilor de pedeapsă, prin titlul XIII, art. 2, zice: «*Procurorii-generalii sindici vor veghea, sub autoritatea directorilor departamentali, ca diferitele case să fie nu numai sigure, dar proprii și sănătoase, astfel ca sănătatea persoanelor deținute să nu poată fi întru nimic alterată*»²⁾.

Apoi se dădu administrațiunilor județene și comunale dreptul și sarcina exclusivă de a veghea la clădirea și dispozițiunea închisorilor, după cum prevede Decretul din 31 Ianuarie 1793, relativ la executarea legilor privitoare la închisori, prin art. 4, care zice: «*Se poruncește corpurilor administrative și municipale de a veghea la executarea legilor relative la casele de prevențiune, arest și de corecțiune, și a le dispune în felul de a le face sigure și salubre, ca sănătatea prizonierilor să nu se altereze de loc*»³⁾.

Doi ani mai târziu Decretul din 2 Octomvrie 1795, relativ la legea asupra atribuțiunilor diverselor ministere, prin art. 4, centralizează în mâinile Ministerului de interne întreaga administrațiune a penitenciarelor, când zice: «*Ministerul de interne are în atribuțiunile sale executarea legilor relative la poliția generală, închisorile, casele de prevențiune, de arest și de reclusiune, etc.*»⁴⁾.

Printr-o inexplicabilă excepție, directoratul executiv trece în sarcina Ministerului de justiție cheltuelile și executările capitale. Astfel, prin hotărîrea din 14 Noemvrie 1795, relativă la cheltuelile închisorilor, prevede, prin art. 571 și 572, că: «*Ministerul de justiție ordonă cheltuelile și salariile de deplasare a executorilor, reparațiunilor și transporturilor eșafoadelor și a mașinilor de decapitat. Cât despre celelalte cheltueli generale, relative la deținuți în închisori, etc.; și a salariilor persona-*

¹⁾ «*Enquête parlementaire sur le regime des établissements pénitentiaires*» și «*Les Prisons de L'ancienne France*», par Albert Desjardins.

²⁾ «*Code des Prisons*», par Moreau-Christophe, Vol. I, pag. 2.

³⁾ Idem, pag. 14.

⁴⁾ Idem, pag. 15.

lului, etc., vor fi ordonate de Ministerul de interne conform legii anterioare»⁵⁾.

La 1808 Codul de instrucțiune criminală al Franței, consfințind aceste dispozițiuni, pune sub supravegherea prefectilor, polițailor și primarilor, reprezentanți ai Ministerului de interne, și casele preventive, de arest sau de corecțiune. Astfel, Cap. II din citatul Cod, care tratează despre închisori, case de arest și de justiție, prin art. 605 și următorii, prevede aceasta. Textul acestor dispozițiuni este următorul: Art. 605: «*Prefecții vor veghea ca diferitele case să fie nu numai sigure, dar salubre și astfel ca sănătatea prizonierilor să nu poată fi de loc vătămată*». Art. 612: «*Independent de vizitele arătate în art. precedent, primarul fiecărei comune în care va fi o casă de arest, fie o casă de popreală, fie o închisoare, și în comunele unde va fi mai mulți primari, prefectul de poliție sau comisarul-general de poliție, este ținut a face cel puțin odată pe lună vizite acestor case; iar art. 613, alin. 1, adaugă: «*Prefectul de poliție la Paris, prefectul în orașele în cari îndeplinește funcțiunile de prefect de poliție, și primarul în celelalte orașe sau comune vor veghea ca hrana arestaților să fie suficientă și sănătoasă; poliția acestor case le aparține*»⁶⁾.*

Astăzi dar, ca și la 1874 sub imperiul legilor și decretelor citate, închisorile din Metropola Franței și de toate categoriile sunt sub dependența, controlul și administrația Ministerului de interne, care o exercită prin Direcția generală a Serviciului penitenciarelor, asistată de un Consiliu superior al închisorilor, creat prin legea dela 1875, cum și prin reprezentanții lui legali: prefectii, polițaii, primarii, etc.

Origina și istoricul dependenței Administrațiunii noastre penitenciare

Timpurile vechi și cele anterioare legiurilor scrise, ale lui Vasile Lupu și Mateiu Basarab, nu au lăsat nici un document relativ la starea închisorilor din țările române și nici despre legislația represivă.

Rezultă însă din descrierile unor cronicari că închisorile ca și justiția aparțineau Voevozilor, a căror poruncă și voință eră singura lege.

Inchisorile, temnițele sau grăsurile erau instalate prin gropnițe adânci, ocne sau beciurile Domnești, întunecoase, fără aer și pestilențioase. Trecerea deținuților prin temnițe eră de scurtă durată și premergătoare morții, care eră pedeapsa cea mai frecventă.

Astfel, Cronicarul Nicolae Musté descrie oroa-

rea ce inspiră temnița aflată sub turnul bisericii dela poarta Curții Domnești, zidită pe timpul lui Ștefan Tomșa, Domnul Moldovei, între anii 1612—1623»⁷⁾.

Mănăstirile asemenea serveau pentru surghiunirea boierilor și târgoveților.

Sub imperiul Pravilelor lui Vasile Lupu în Moldova, și Mateiu Basarab în Muntenia, închisorile păstrară aceeași stare, care se continuă de la 1646 și 1652 până la 1831. În această lungă perioadă apare un început de regulă în conducerea și administrarea închisorilor. Toate temnițele erau administrate și puse în Moldova sub dependența și autoritatea Marelui armaș. Cronicarul Miron Costin îi citează atribuțiunile, arătând că «*el dirige tuiurile turcești și pământene, cari sunt purtate după Domn, de el depinde închisorile din țară, sub el sunt mai mulți alții armași și călăi*» etc.⁸⁾. Marele armaș da toate ordinele în numele Domnului și relative la prinderea tâlhărilor, la pedepse, torturi și la executarea pedepsei cu moarte. El eră secundat de armășei, zapcii, călăi, etc., cari îl ajutau în administrarea temnițelor și a mănăstirilor de surghiun⁹⁾.

Din atribuțiunile Marelui armaș, astfel cum sunt descrise de cronicari, rezultă că el avea caracterul de executor judiciar, căci printrînsul se prindeau și descopereau tâlharii și tot prin el se executau.

Ajutoarele lui însă, precum: al doilea armaș, armășei, zapcii, etc., erau organe judiciare subordonate judecătorilor. Acest fapt rezultă din Codul lui Ipsilante, aplicat în Muntenia dela 1776—1817.

Acest cod prin capitolul care tratează «*Pentru al treilea departament al vinovaților*», după ce prin art. 1, 2 și 3 arată atribuțiunile de instanță judecătorească represivă a acestui departament, și de felul cum judecătorii vor judeca pricinile, adaugă, prin art. 4, că: «*La acest departament să stea al doilea și al treilea armaș, armășei, zapcii, logofeții, etc.*»¹⁰⁾.

Primele dispozițiuni legale și scrise, relative la închisori, apar în Regulamentele Organice, cari în Muntenia s'au aplicat la 1831, iar în Moldova la 1832. Această legiuire, prin art. 212 de sub capit. XIII, adoptând principiul separațiunii puterilor în Stat, separă puterea judecătorească de cea executivă, când zice: «*Despărțirea puterilor cărmuitoare și judecătorească fiind cunoscută că este neapărat de trebuință pentru buna rânduială în pricini de judecată și pentru paza dreptăților,*

⁷⁾ Cronică lui Nicolae Musté.

⁸⁾ B. P. Hasdeu «*Archiva istorică pământeană a României*».

⁹⁾ N. Blaremborg «*Essai comparé sur les Institutions et les lois de la Roumanie*».

¹⁰⁾ Codul Ipsilante.

⁵⁾ «*Code des Prisons*», par Moreau-Cristophe, pag. 18.

⁶⁾ Codul Francez de instrucțiune criminală.

aceste două ramuri de cârmuire vor fi de acum înainte în totul deosebite»¹¹⁾).

Cruzimele și torturile cari persistau și sub legiurile lui Caragea și Calimach încetează, și Regulamentul organic dispune ca ameliorări să se introducă și la închisori. Astfel, art. 297 zice: «*Stăpânirea va îngriji ca temnițele să fie sigure și curate ca să nu se vatăme sănătatea vinovaților, etc.*».

Conform principiului separațiunii puterilor, adoptat de Regulamentul Organic, temnițele nu mai puteau fi administrate de Marele armăș, care eră dregător judecătoresc, și ele au fost încredințate în Muntenia unui *Vornic al temnițelor*, după cum hotărîse la 20 Martie 1831 Obșteasca Adunare.

Din acest moment în Muntenia administrația închisorilor începe a depinde de puterea executivă. La 1833 Obșteasca Adunare a Munteniei votează «*Primul Regulament al temnițelor*», care constituie și începutul de organizare al închisorilor noastre.

În Moldova însă închisorile continuă, chiar după punerea în aplicare a Regulamentului Organic (1832), să fie conduse tot de armaș. Administrarea lor însă este trecută Ministerului de interne. Astfel, Anaforaia din 18 Octomvrie 1833 ordonă: că «*Departamentului din năuntru să încredințeze cea mai de aproape luare aminte ca închisii să fie ținuți întru așa rânduială, încât niște asemenea nenorociți să nu pătimească lipsă, etc.*».

Controlul însă și supravegherea se dă justiției. Astfel, prin capit. D al aceleiaș anaforale, se prevede: «*Prezidentului criminalului va fi încredințată toată privigherea și rânduiala în totul pentru ținerea arestaților și îndestularea lor, după așezământ, etc.*»¹²⁾.

În Moldova se menține dar controlul puterii judecătorești asupra închisorilor, iar separațiunea puterilor în această privință nu fusese complet aplicată, căci judecătorii continuă a exercita supravegherea și administrarea temnițelor.

Astfel, la 1855, Principele Grigore Ghika al Moldovei însărcină pe Postelnicul Anastasie Panu, directorul Departamentului justiției, a elabora statutul unui proiect de regulament pentru Penitenciarul Tg.-Ocna, zidit tot din inițiativa lui, însărcinându-l și cu vizitarea tuturor închisorilor din principat, pentru a ancheta abuzurile și a liberă pe toți deținuții cari zăceau arbitrar și nejudecați prin temnițe.

Tot directorul Departamentului de justiție este însărcinat de Prințul Grigore Ghika să meargă

la Tg.-Ocna și să se încredințeze de starea în care se găsește Castelul și ocnașii cari locuiau în fundul Ocnei. Mai târziu, la 1856, Prințul Grigore Ghika prezintă Divanului General un proiect de regulament pentru organizarea închisorilor din capitala Iași, cu a cărei executare însărcinează pe Ministerul de justiție, după cum rezultă din următorul Ofis domnesc:

Noi, Grigore Ghika Voevod,

Cu voința lui Dumnezeu Domn Țării Moldovei:

Dorind a da administrației arestelor din cuprinsul criminalului o organizație mai potrivită cu cea a arestelor din alte staturi ale Europei, și tot odată a regulă modul întreținerii încarcerăților, Am recomandat în deliberația Divanului General proiectul ce Ni s'a prezentat în acest scop de către Consiliul Nostru.

Acest proiect adoptându-se de Divan în unanimitate pe lângă raportul său No. 15 s'au supus aprobării Noastre.

Noi dar, în puterea art. 52 din capul al 2-lea al regulamentului, Am întărit și întărim acest proiect și ordonăm Ministerului justiției a-l și pune în lucrare.

După Unirea Principatelor, urmând a se unifica și administrația închisorilor, în anul 1862 Domnitorul Alexandru Ioan I decretează *Regulamentul pentru organizarea serviciului Stabilimentelor penitenciare și de binefaceri din România*, prin care se unifică cele două servicii ale închisorilor, adoptând și în Muntenia sistemul penitenciar aplicat în Moldova și care dăduse bune rezultate. Prin acest regulament se desființează administrațiile existente ale temnițelor, abrogându-se toate celelalte dispozițiuni și regulamente anterioare din ambele principate.

Conducerea și administrațiunea închisorilor este încredințată prin această unică lege Ministerului de interne (din năuntru), unde se înființează în acest scop și două biouri speciale puse tot sub autoritatea francezului Dodun des Perrières, autorul acestui regulament, căruia i se dă titlul de inspector-general al închisorilor din România.

În anul 1865, punându-se în aplicare Codul penal și de instrucțiune criminală astăzi în vigoare, se impune ca închisorilor să se dea o nouă organizare și să se adopte un regim de pedepse care să corespundă principiilor noului cod, regulamentul dela 1862 ne satisfăcând aceste cerințe. Această imperioasă necesitate motivează întocmirea și votarea actualei *Legi asupra Regimului închisorilor din 1874*, al cărei autor este tot Ferdinand Dodun des Perrières. Această lege, care guvernează și astăzi închisorile, este inspirată în totul de organizarea penitenciarelor fran-

¹¹⁾ Regulamentul Organic al Munteniei.

¹²⁾ «Manualul administrativ al Principatului Moldovei», vol. I, capit. X, secția VIII. «Despre temnița Capitalei și grosurile ținutale», pag. 536, No. 404.

ceze și ea menține și pune sub autoritatea directă a Ministerului de interne toate închisorile țării, având ca administrație centrală Direcția generală a penitenciarelor.

(Va urma)

C. Rădulescu

Subdirector General al Inchiisorilor

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. I

Audiența dela 8 Iunie 1909

Președenția d-lui G. N. BAGDAT, prim-președinte

Stan Ionel cu Dumitru V. Jugănaru ș. a.

Citarea părților. — Predarea citațiunii unui minor în lipsa persoanei citate. — Dacă aceasta e un motiv de nulitate a citațiunii. — Predarea unui act unei persoane din familia celui citat. — Primirea celui act. — Dacă procesul-verbal, care constată predarea actului, trebuie să fie semnat de primar sau de comisarul de poliție.

Recurs. — Termenul de recurs în materie civilă. — (Art. 74 din Proced. civilă și art. 41 din Legea Curții de casație).

1. Art. 74 din Procedura civilă nu cere condiția ca, în lipsa celui în drept dela domiciliu, înmânarea actelor de procedură să se facă numai persoanelor majore, ci pune numai condiție ca înmânarea să se facă unei persoane din familie, care să locuiască cu acela căruia trebuia să-i fie comunicat actul.

2. Art. 74 din Procedura civilă nu cere ca procesul-verbal, care constată predarea actului unei persoane din familia celui în drept să primească actul și să dea adeverință, să fie semnat și de primar și de comisarul de poliție; o asemenea formalitate este cerută numai în cazul când acela care primește actul nu voește sau nu poate să dea adeverință de primire, cum și în cazul când actul se lipește pe ușa sau pe pereții casei.

3. Dupa art. 41 din Legea Curții de casație, termenul de recurs în materie civilă este de două luni și curge dela comunicarea deciziunii sau sentinței.

Deciziunea 249/909. — Respins, ca tardiv, recursul făcut de Stan Ionel, în contra deciziunii Curții de apel București, secția III, No. 215/907, dată în proces cu Dumitru V. Jugănaru ș. a.

Curtea,

Ascultând pe d-nii avocați Rusănescu și Emil Oeconom, asupra cererii de amânare a procesului, cum și asupra admisibilității recursului; și

Pe intimații, cari au cerut respingerea recursului ca tardiv.

Deliberând,

Asupra cererii recurentului, de a se amâna procesul pentru a dovedi că Ion Stan Ionel, persoana care a primit copia de pe decizia adusă în recurs în lipsa de la domiciliu a recurentului Stan Ionel, este minor;

Considerând că din procesul-verbal de înmânarea copiei de pe decizia supusă recursului, încheiat de agentul judecătoresc în ziua de 26 Noemvrie 1907 și din dovada de primirea acelei copii se constată că, în lipsa dela domiciliu a recurentului Stan Ionel, copia de pe deciziunea adusă în recurs a fost înmănată lui Ion Stan Ionel, de profesiune muncitor, persoană care locuiește împreună cu recurentul și care a dat adeverință de primire;

Considerând că, în asemenea împrejurări, procedura de comunicarea copiei fiind îndeplinită în conformitate cu dispozițiile art. 74 din Proc. civilă, cererea de amânare spre a se dovedi că persoana care a primit-o este un minor, urmează să fie respinsă, de oarece art. 74 nu cere condiția ca, în lipsa celui în drept de la do-

miciliu, înmânarea actelor de procedură să se facă numai persoanelor majore, ci pune numai condiția ca înmânarea să se facă unei persoane din familie care să locuiască cu acela căruia trebuia să-i fie comunicat actul.

Asupra incidentului de nulitate a celui act proces-verbal de predarea copiei, pe motiv că nu este semnat și de primar:

Considerând că art. 74 din Procedura civilă nu cere ca procesul-verbal, care constată predarea actului unei persoane din familia celui în drept, care primește actul și dă adeverință, să fie semnat și de primar sau de comisarul de poliție;

Că această formalitate este cerută numai în cazul când acela care primește actul nu voește sau nu poate să dea adeverință de primire, cum și în cazul când actul se lipește pe ușa sau pereții casei;

Că, în speță, persoana care a primit copia a semnat propriu de primirea ei, astfel că înmânarea a fost făcută în conformitate cu art. 74 din Procedura civilă, fără să fie necesitate ca procesul-verbal care constată predarea să fie semnat și de primar, pe lângă agentul judecătoresc;

Că, deci, și acest incident este nefondat.

Asupra admisibilității recursului:

Considerând că, după cum s'a stabilit mai sus, copia de pe decizia supusă recursului a fost comunicată în regulă în ziua de 26 Noemvrie 1907;

Că, după art. 41 din Legea Curții de casație, modificată la 1905, termenul de recurs în materie civilă este de 2 luni de zile și curge dela comunicare;

Că, în speță, recursul fiind făcut și primit la grefa Curții de casație în ziua de 19 Februarie 1908, este făcut peste termenul de 2 luni dela comunicare și deci urmează să fie declarat inadmisibil;

Pentru aceste motive, Curtea declară inadmisibil recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S II

Audiența dela 23 Septemvrie 1909

Președenția d-lui N. MANDREA, președinte

M. Ionescu ș. a. dați judecării pentru ultraj public contra bunelor moravuri

Ultraj public contra bunelor moravuri. — Cazul când un asemenea delict intră în jurisdicțiunea juriului.

Atunci când presa servă ca mijloc de a reproduce scene obscene, atingând simțul moral fără nici o gândire exprimată, pentru asemenea fapt nu se poate invoca beneficiul jurisdicției juriului, căci în cazul acesta nu este locul a cântări sau aprecia, ci brutalitatea faptului obscen se impune la prima vedere, și de aceea un asemenea fapt n'are a fi judecat de juriu, întru cât nu este un delict de presă propriu zis.

Deciziunea 2605/909. — Respins recursul făcut de M. Ionescu ș. a., contra deciziei No. 485/909 a Curții de apel din București, secția II-a.

Curtea,

Ascultând pe recurentul M. Ionescu, lipsind ceilalți recurenți, în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Instanțele ordinare au fost incompetente de a judeca acest delict imputat lui M. Ionescu și alții, de oarece el este un delict de presă, comis prin fotografii și tipărituri reproduse cu ajutorul presei, și, deci, conform art. 145 din Constituție, trebuia să fie judecat de Curtea cu jurați».

«Chestiunea de incompetență ridicată înaintea ambelor instanțe de fond a fost respinsă în mod ilegal».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, prin care recurenții au fost condamnați la amendă pentru ultraj public contra bunelor moravuri, prevăzut și pedepsit de art. 262 din Codul penal, prin punerea în vânzare de cărți poștale ilustrate pornografice, cum și de publicațiuni franceze cari conțin diferite reproducțiuni fotografice de nuduri feminine după natură;

Considerând că, în cazul de față, recurentul nu poate invoca beneficiul jurisdicției juraților spre a fi judecat, fiindcă ar trebui să fie un delict de presă; că nu este delict de presă fiindcă ceea ce caracterizează delictul de presă e nu numai întrebuițarea presei ca mijloc de reproducere, ci se cere o cugetare scrisă care s'a răspândit prin presă și care pentru cele ce cuprinde se urmărește, și această jurisdicție deosebită a juriului s'a creat spre a garanta libertatea gândirii și a scrierii în genere;

Considerând, însă, că atunci când presa scrisă, ca mijloc de a reproduce scene obscene, atingând simțul moral, fără nici o gândire exprimată, pentru un asemenea fapt nu se poate invoca beneficiul jurisdicției juriului, că în cazul de față nu este a cântări, a aprecia, ci brutalitatea faptului obscen se impune la prima vedere, și de aceea asemenea fapt n'are a fi judecat de juriu întru cât nu este un delict de presă propriu zis; că de aceea motivul de casare e nefondat.

Asupra motivului II de casare:

«Inculpatului M. Ionescu nu i s'a luat interogatoriu, conform art. 186 din Proc. civilă. La tribunal Ionescu nu s'a prezentat, la Curte—deși a fost prezent—nu i s'a luat interogatoriu. Fiind stabilit de înalta Curte că în materie penală lipsa interogatoriului prevenitului poate fi invocată ca motiv de casare de prevenit, chiar dacă la instanța de fond nu s'a ridicat nici o obiecție, el constituind o formalitate esențială și de ordine publică, pentru acest motiv deciziunea trebuie casată, omisiunea fiind esențială».

Considerând că interogatoriul inculpatului având de scop și apărarea sa, acest scop este atins când se constată, precum se constată în speță, că inculpații au fost apărați de un avocat, fără a obiecta, se adaugă ceva la apărarea ce li s'a făcut.

Că, de aceea, și acest motiv de casare este nefondat.

Pentru aceste motive, de acord cu d-l procuror, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 23 Septembrie 1909

Președenția d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Ana M. Fuchs cu Ministerul de finanțe

Taxa de înregistrare.—Instituțiuni de binefacere și de instrucțiune.—Legate făcute unor asemenea stabilimente.—Taxa de înregistrare la care sunt supuse asemenea legate.—(Art. 48, alin 2 din Legea timbrului).

După art. 48, alin. 2, din Legea timbrului, sunt supuse la taxa de înregistrare de 2% legatele făcute stabilimentelor publice de binefacere și instrucțiune din țară.

Prin urmare, violează sus citatul text de lege instanța de fond când consideră ca bine impuse la taxa de înregistrare de 12% legatele lăsate unor instituțiuni de binefacere și de instrucțiune sub cuvânt că aceste instituțiuni nu ar fi persoane morale, condițiune ce nu cere Legea timbrului prin articolul sus citat.

Deciziunea No. 213/909 —Casată, după recursul făcut de Ana M. Fuchs, personal și ca tutoare a minorului său fiu Mauriciu, sentința No. 17/909 a Trib. Ilfov, s. II, dată în proces cu Ministerul de finanțe.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Ath. Dumitrescu, în dezvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat C. Marinescu, în combateri, și
Pe d-l C. Râmniceanu-Manolescu, procuror general, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului de casare, invocat de recurent:

«Exces de putere; rea interpretare a art. 48, alin 7, precum și violarea § 2 de sub acelaș articol din Legea timbrului

«Tribunalul, deși constată în fapt că Societatea Ghemilas Chasudmi, Cheova Kedoș și Școala Iacob și Carolina Löbel sunt constituite în scop de binefacere totuș, zice că bine am fost impusă cu 12% pentru legatele lăsate de defunctul meu soț acelor stabilimente, sub cuvânt că le lipsesc caracterul de persoane morale.

«Or, prin art. 48, alin. 2, legiuitorul nu cere ca aceste instituțiuni să fie recunoscute ca persoane morale, cum pare a crede tribunalul pentru ca legatele să fie impuse cu 2% ci numai ca să aibă un scop de binefacere, ceea ce, în fapt constată și tribunalul

«Tribunalul, aplicând în acest caz art. 48, alin 7, din Legea timbrului, numai prin exces de putere impune legatele cu 12% de oarece instituțiunile mai sus pomenite nu sunt nici persoane străine, de orice ce grad de rudenie cu defunctul, căci este evident că prin această expresiune nu se poate înțelege decât persoanele fizice».

Având în vedere că din sentința supusă recursului rezultă că, prin deciziunea Ministerului de finanțe cu No 1968/908, s'a impus activul succesoral al defunctului Jacques Fuchs;

Având în vedere că recurenta Ana M. Fuchs, soția defunctului Jacques Fuchs, și tutricea minorului rămas pe urma acestuia, a făcut apel la tribunal în contra taxării Ministerului de finanțe, relativă la legatele lăsate mai multor societăți de binefacere, întru cât, după testamentul defunctului, taxele cuvenite fiscoi pentru aceste legate sunt în sarcina succesiunii;

Având în vedere că recurenta a susținut înaintea tribunalului, că sus menționatele legate fiind în favoarea unor stabilimente de binefacere, potrivit art. 48, alin. 2, din Legea timbrului, trebuie să fie impuse cu 2% iar nu cu 12% cum sunt taxate prin decizia Ministerului de finanțe;

Că tribunalul, întemeindu-se pe dispozițiunile alin. 7 de sub art. 48 din Legea timbrului, a respins apelul și a menținut taxarea legatelor cu 12%, pe motiv că societățile cărora s'a lăsat legate nu sunt persoane morale;

Considerând că prin art. 48, alin. 2, din Legea timbrului se prevede că sunt supuse la taxa de înregistrare de 2% legatele făcute stabilimentelor publice de binefacere și instrucțiune din țară;

Că, în speță, tribunalul examinând statutele societăților Ghemilas Chasudmi, Cheova Kedoș și a Școlii Iacob și Carolina Löbel, cărora s'au lăsat legate, constată în fapt că aceste stabilimente publice sunt constituite în scop de binefacere;

Că, față cu această constatare, tribunalul trebuie să facă aplicațiunea alin. 2 de sub art. 48 sus citat și să impună zisele legate cu 2%;

Că neprocedând astfel, și cerând ca aceste stabilimente să fie persoane morale, prin aceasta a aplicat greșit dispozițiunile alin. 7 și a violat alin. 2 de sub art. 48 din Legea timbrului;

Că, așa fiind, motivul invocat de recurent găsindu-se întemeiat, sentința supusă recursului urmează a fi casată.

Pentru aceste motive, Curtea casează, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, S. I

Audiența dela 8 Iunie 1909

Președenția d-lui OSCAR N. NICOLESCU, prim-președinte

Colonel Gh. C. Văleanu cu Max Loebel

Deciziunea No. 185

Nume patronimic. — Schimbarea lui. — Condițiunile sub cari se poate schimba. — (Art. 1 și 8 din Legea numelui din 1895).

După art. 1 din Legea numelui, numele patronimic constituie un drept imprescriptibil și inalienabil și nu se poate schimba, modifica sau adăogi decât conform prescripțiunilor Legii numelui și numai pentru o cauză binecuvântată.

Astfel, simpla împrejurare că ar exista numeroase persoane cu acelaș nume, nu îndreptățește pe o persoană a-și schimba numele spre a se deosebi de ceilalți.

S'au ascultat: d-l avocat Fillitti, în dezvoltarea motivelor de opoziție și d-l avocat I. B. Popovici, în combateri;

Curtea, deliberând,

Asupra opozițiunii făcută de Colonelul Gh. Văleanu, prin petițiunea adresată Ministerului de justiție în ziua de 23 Octomvrie 1908;

Având în vedere că, din susținerile părților și actele prezentate, se constată că Max Loebel, prin petițiunea adresată Ministerului de justiție în ziua de 28 August 1908, a cerut să se facă formalitățile necesare spre a putea fi autorizat să-și adăoge la numele său patronimic de Loebel pe acela de Văleanu, pentru a se numi Max Loebel-Văleanu; că Ministerul a făcut formalitățile cerute de legea asupra numelui și, în interval, a primit opozițiunea sus menționată, trimisă în judecarea acestei Curți;

Având în vedere că, după art. 9 din legea asupra numelui din 18 Martie 1895, cei interesați pot face opozițiune la cererile de adăogiri de nume, iar Curtea de apel din București va judeca temeinicia acelor opozițiuni;

Având în vedere că intimatul Max Loebel cere adăogirea la numele său patronimic pe acela de Văleanu, pe motiv, pe de o parte, că numele de Loebel este foarte răspândit și că i se întâmplă dese confuzii, cari îl fac să sufere atât în corespondența sa particulară, cât și în profesia sa de funcționar, iar pe de altă parte că mama sa a purtat acest nume înainte de căsătorie;

Având în vedere că, după art. 1 din legea asupra numelui din 18 Martie 1895, numele patronimic constituie un drept imprescriptibil și inalienabil, și nu se poate schimba, modifica sau adăogi decât conform prescripțiunilor legii de față; că nu este permis nimănui de a purta alt nume patronimic decât pe acela sub care este înscris în actele de stare civilă sau sub care este în deoște cunoscut, cu rezervele prevăzute de lege; că, după art. 8 din aceeaș lege, numai pentru o cauză binecuvântată o persoană poate să-și schimbe numele său patronimic sau să-i adăoge un altul;

Având în vedere că din extractul de pe registrul de stare civilă de nașcuți din comuna Neamțu, acelaș județ, cu No 50 din anul 1885, se constată că Max Loebel este născut din părinții Moses Loebel și Arena Moses, așa că numele său este Max Moses Loebel;

Având în vedere că simpla împrejurare că ar exista numeroase persoane cu numele de Loebel, nu îndreptățește pe intimat să ia numele patronimic al unei alte persoane, ca să se deosebească de ceilalți Loebeli; altfel, principiul de ordine socială, stabilit prin art. 1 din lege, ar fi înlăturat;

Considerând că, dacă din actele prezentate se constată că mama intimatului a purtat numele de Văleanu, însă cum dânsa este israelită, și cum numele de familie Văleanu este un nume românesc, ea nu a putut să-l poarte decât prin uzurpare; că intimatul nu a administrat nici o probă spre a înlătura această prezumpțiune; că, astfel fiind, el nu poate să se întemeeze pe numele purtat de mama sa, ca să ceară să adăoge la numele de Loebel pe acela de Văleanu;

Că, dar, opoziția făcută de Colonelul Gh. C. Văleanu la adăogirea de nume cerută de Max Loebel este întemeiată și urmează a fi admisă;

Pentru aceste motive, Curtea admite opoziția.

(ss) Oscar N. Niculescu; G. Flaișlen; M. Vidrașcu; St. Miculescu; I. Baștea.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI, S. II

Audiența dela 2 Octomvrie 1909

Președenția d-lui C. BOFEZ, președinte

Ion C. Dimitrie cu Simion Vasilescu

Legea meseriilor. — Hotărîri arbitrale. — Anularea lor. — Dacă judecătoriile de ocoale sunt competente a cerceta acțiunile făcute în anularea hotărîrilor arbitrale. — (Art. 77 din Legea meseriilor și art 122 din regulamentul acestei legi).

Potrivit art. 77 din Legea meseriilor, cererile pentru anularea hotărîrilor arbitrale se introduc în termen de zece zile libere la tribunalele ordinare, iar regulamentul pentru punerea în aplicare a acestei legi prevede în art. 122 aceeaș dispoziție, arătând lămurit că tribunalele ordinare sunt instanțele competente a anula hotărîrile arbitrale.

Prin urmare, dacă e constant că instanțele ordinare au plenitudinea jurisdicțiunii ori de câte ori nu e dat spre judecarea instanțelor excepționale o anume materie, și dacă legea asupra organizării meseriilor limitează competența judecătoriilor de ocoale numai la judecarea infracțiunilor penale, urmează a se vedea că prin tribunale ordinare trebuie înțeles tribunalele de prima instanță, dar nu judecătoriile de ocoale, așa că aceste din urmă n'au cădere a cerceta acțiunile în anulare făcute în potriva hotărîrilor arbitrale.

Tribunalul, în majoritate,

Asupra incidentului ridicat de intimatului Ion C. Dimitrie, că apelul de față introdus de Simion Vasilescu este nefondat, întru cât acțiunea acestuia a fost rău îndreptată, în temeiul art. 77 din Legea asupra organizării meseriilor, înaintea judecătoriei de ocol în loc de a fi făcută înaintea tribunalului;

Auzind susținerile părților și văzând lucrările dosarului;

Considerând că Vasilescu fiind obligat, prin deciziunea No. 1/907 a comisiei de arbitrii de pe lângă corporația III a meseriașilor în lemn din acest oraș, la plata sumei de lei 194, bani 80, către lucrătorul I. C. Dimitrie, a introdus acțiune în anulare, conform art. 77 din vorbita lege, înaintea judecătoriei ocolului I, care a respins-o ca nesusținută;

Considerând asupra mijlocului de apărare ridicat de intimat, tinzând la respingerea acelui apel, ca unul ce e făcut în contra unei cărți de judecată dată de o instanță necompetentă, că intimatul s'a referit la dispozițiunile art. 77 din Legea asupra organizării meseriilor, după cari atari cereri în anularea deciziunilor arbitrale au a fi îndreptate la tribunalele ordinare și nu la judecătoriile de ocoale cari sunt instanțe excepționale;

Având în vedere că, potrivit zisului articol din Legea pentru organizarea meseriilor, cererea pentru anularea hotărîrilor arbitrale se introduc în termen de 10 zile libere la tribunalele ordinare; iar regulamentul pentru punerea în aplicare a acestei legi prevede în art. 122

aceeaș dispoziție, arătând lămurit că tribunalele ordinare sunt instanțele competente a anula toate hotărârile arbitrale;

Considerând că din dispozițiunile întregii legi asupra organizării meseriilor se constată că legiuitorul a făcut distincțiune între diferitele instanțe chemate a rezolvi opiniunile ce pot izvorî din aplicarea acestei legi; astfel găsim comisiunile de arbitri cu o anumită competență, judecătoriile de ocoale cu competența penală și tribunalele ordinare ca instanță în anularea hotărârilor date de comisiunile de arbitri; de altă parte nu încape nici o îndoială, în ce privește faptul că judecătoriile nu sunt cuprinse în rândul instanțelor ordinare, ci trebuie să li se prevadă competența în mod formal printr'un anume test de lege; prin urmare, dacă e constant că instanțele ordinare au plenitudinea jurisdicțiunii ori de câte ori nu e dat spre judecarea instanțelor excepționale o anume materie, și dacă legea asupra organizării meseriilor limitează competența judecătoriilor de ocoale numai la judecarea infracțiunilor penale, urmează a se vedea că prin tribunalele ordinare din această lege trebuie înțeles tribunalele de primă instanță, iar nu judecătoriile de ocoale și deci că acestea din urmă n'au cădere a cerceta acțiunile în anulare făcute în po-triva hotărârilor arbitrale. (Vezi în acest sens decizia Casației s. II, No. 1373/906);

Că, așa fiind, incidentul se găsește întemeiat și cată a se admite, respingându-se ca inadmisibil apelul și condamnându-se apelantul la cheltueli de judecată, apreciate de tribunal la suma de 10 lei.

Pentru aceste motive, Tribunalul respinge, etc.

(ss) N. I. Teodoru; Gr. I. Conduratu

Grefier (s) Petroniu.

Opiniune

Noi președintele, asupra incidentului de neкомпетентă și de neadmisibilitatea apelului ridicat de partea intimată, ne deosebim de apărarea majorității pentru motivele următoare:

Având în vedere că obiectul acțiunii apelantului, respinsă la prima instanță, este anularea deciziei comisiunii de arbitrii de pe lângă corporația meseriașilor, grupa III, din Galați, dată conform art. 76 și 77 din Legea meseriilor;

Având în vedere că, potrivit art. 77 din zisa lege, în cazul când părțile nu au consimțit a se supune judecării comisiunii de arbitrii, hotărârea acestora va putea fi anulată dacă partea nemulțumită va introduce în termen de 10 zile libere o acțiune la «tribunalele ordinare», că importă față de termenii legii a ști ce a înțeles legiuitorul prin expresiunile «tribunalele ordinare»;

Având în vedere că aceste expresiuni nu pot avea de cât înțelesul pe care doctrina îl atribuie acestei denumiri, că în termenul «tribunal», în general, se cuprind atât tribunalele de prima instanță civile și de comerț, cum și Curțile de apel, cât și judecătoriile de ocol, jurisdicțiunii unite între dănele prin o legătură ierarhică și care spre deosebire de tribunalele de excepțiune sunt prevăzute și organizate în mod permanent și mai dinainte de legea publică. În acest sens Blantschli «Le droit public general», pag. 200—206 și Garsonet «Traite de procedure I, No. 26, pag. 548 și Ihering «L'Evolution du droit» 269—270. Orice tribunal având de scop de a afirma justiția Statului cu prilejul unei încălcări a ordinii juridice, această denumire se aplică la tribunalul de pace, dar și la judecătoriile comunale, actualmente desființate, pe cari cu drept cuvânt le întitulează «tribunale rustice», D-l Alexandresco în opera sa «Droit ancien et modern de la Roumanie» pag 278. Dacă cu prilejul celei dintâiu legiferări în dreptul nostru a justiției de pace, această joncțiune a putut fi considerată de unii ca un tribunal de excepțiune, din

pricina competenței restrânse ce a avut-o la 1864, treptat cu mărirea considerabilă a competenței judecătoriilor de ocol țele constituiesc adevărate desmembrămante ale Tribunalului de primă instanță și sunt întâia instanță de drept comun în ordinea ierarhică a instanțelor judecătorești. La această sporire continuă a competenței lor s'a referit desigur și G. Tocilescu când, în cursul său de Procedură civilă, partea II-a, pag. 8, a semnalat că în legislațiunea noastră această diferență între tribunalele ordinare și judecătoriile de ocol — ca instanțe de excepțiune — în mod treptat tinde a dispărea cu desăvârșire;

Având în vedere că însăși Constituția, prin art. 104, după ce proclamă că nici o jurisdicțiune nu se poate înființa decât în puterea unei legi, adaugă că comisiuni — «tribunale extraordinare», — nu se pot crea sub nici un fel de numire, de unde reiese, per a contrario, că toate celelalte jurisdicțiuni sunt ordinare, deci nu numai tribunalele de județ, judecătoriile de ocol, dar chiar și tribunalele administrative militare, etc.;

Având în vedere că într'un înțeles ceva mai restrâns în legislațiunea noastră, prin «tribunale ordinare» se înțeleg tribunalele de prima instanță și judecătoriile de ocol, ca instanțe de drept comun în opunere cu unele tribunale speciale, cum sunt de pildă tribunalele militare. În acest sens e făcută demarcațiunea prevăzută de art. 49 și 50 din Codul justiției militare, când aceste texte decreteză că infracțiunile săvârșite de un militar înainte de a se înrola în oștire sunt de competența «tribunalelor ordinare», iar acțiunea civilă de competența «tribunalelor civile», adică de competența judecătoriilor de ocol sau a tribunalelor, în marginile legilor ce cârmuesc funcțiunea lor. (A se mai compara în acelaș sens și art. 29 din noua Lege a jandarmeriei rurale);

Având în vedere deci, că și în cazul prevăzut din art. 77 din Legea meseriilor, dacă legiuitorul a întrebuințat expresiunea «tribunale ordinare» a înțeles, prin opunere cu judecata comisiunii de arbitrii, atât Tribunalalele de district, cât și pe judecătoriile de ocol, pe fiecare în marginile competenței lor organice, nefiind de admis și neputându-se explica cum o acțiune ordinară pentru o minimă sumă ar putea aparține jurisdicțiunii tribunalelor de prima instanță, câtă vreme acelaș legiuitor a găsit că judecătorul de ocol inspiră toată încrederea spre a deferi judecării sale pricina de importanță capitală;

Că, deci, întru cât prin «tribunale ordinare, legiuitorul n'a înțeles tribunalele de prima instanță, ci a voit a se preocupa de competență, să indice în mod general nu numai instanța chemată a judeca diferendele dintre meseriași, e netăgăduit că tribunalul de prima instanță nu poate judeca o pricină de rezortul judelei de ocol fără a viola ordinea jurisdicțiunilor, stabilită atât prin Legea de Procedură civilă, cât și prin legea judecătoriilor de ocoale în temeiul cărora judecătoriile de ocol sunt tribunale ordinare și în drept de a judeca o afacere până la 3000 lei, în lipsa unei dispoziții formale în legea meseriilor prin care să i se restrângă o asemenea competență;

Pentru aceste motive, și în vedere că obiectul acțiunii e pentru suma de 194 lei, judele de ocol a fost competent a statua asupra ei, și de aceea suntem de părere a se respinge incidentul de incompetență și de neadmisibilitatea apelului, ca nefondat. A se vedea în acest sens și casația II, 2243/908, deciziune publicată în *Jurisprudența* pe anul 1938, prin care a revenit asupra soluțiunii protivnice adoptată prin o deciziune a sa anterioară No. 1373/906, «Curierul Judiciar» 65/906.

(s) C. Botez.

A apărut: Vol. III *Explicațiuni teoretice și practice asupra Codului de comerț de d-l Gr. V. Maniu*. Primele două volume au fost premiate de Academia Română.

Prețul 12 lei. Depozit la *Curierul Judiciar* care servește la cerere orice cărți de drept; române și streine.